

#2 Vi elsker eksperter!

Populisme

00:00:18 Intro

Du lytter til Vi elsker eksperter! En podcast produceret på Institut for Engelsk, Germansk og Romansk på Københavns Universitet.

00:00:30 Vært

Velkommen til en ny episode af Vi elsker eksperter! En podcast med explainers I interviewform, hvor eksperter gør dig klogere på emner inden for fremmedsprog, kultur og politik.

Mit navn det er Cathrine og jeg er jeres vært i og med mig i studiet der har jeg Simon Cecchin Birk. Velkommen til Simon.

00:00:47 Simon Cecchin Birk

Tak.

00:00:47 Vært

Var det rigtig udtalt med navnet?

00:00:48 Simon Cecchin

Det var perfekt. Det var virkelig godt.

00:00:51 Vært

Du er jo ph.d. Stipendiat og lige nu, så skriver du ph.d. her på Institut for Engelsk, Germansk og Romansk og du skriver om de sidste tre årtiers populistiske drejning i italiensk politik. Er det korrekt?

00:01:07 Simon Cecchin Birk

Det er helt korrekt.

00:01:09 Vært

Sejt og jeg har jo inviteret dig med her i dag, fordi at populisme det er jo et begreb eller et element, som ofte bliver nævnt i sammenhæng med politik og jeg synes det kunne være rigtig interessant at spørge dig bare sådan direkte. Hvad er populisme egentlig?

00:01:26 Simon Cecchin Birk

Ja, og det er jo nemlig. Det er jo nemlig det gode spørgsmål, fordi jeg tror, at når vi bare snakker om populisme sådan hjemme i dagligstuen, så tror jeg måske, at vi har et lidt en lidt anden forståelse af det end den forståelse, man typisk har i den akademiske verden.

Så hvis vi tager den dagligstuen forståelse af populisme, så vil man nok tendere til at bruge populisme som opportuniste, som et alternativ til opportunisme.

Man vil også tendere til at bruge populisme som et alternativ til demagogi, så det vil sige altså der er en politiker, der måske forfører folket eller lover folket noget, opdner folket. Eller ja, måske lover folket sådan noget politik, som man ikke mener er realistisk. Hvis vi skal tage sådan, som sagt, der er flere forskellige konkurrerende definitioner. Men de her grundtræk, som jeg nu vil skitsere, de optræder mere eller mindre i alle definitionerne, og så er spørgsmålet om folk er enige i, at man kan lave sådan en definition, og at det giver mening. Men det det mener jeg jo så godt man kan. Den definition, som jeg vil tale sådan lidt løst om. Det er en definition af Cas Mudde, en hollandsk forsker. Det er en definition, hvor man ser det populistiske som at være en særlig måde at se på verden, altså. Det er en tynd ideologi. De deler fundamentalt set samfundet op i to lejre, to homogene og antagonistiske lejre.

Så på den ene side så har man altså et dydigt folk og på den anden side har man en korrump elite, så her der har man altså en moralsk vertikal konflikt imellem et dydigt folk og en korrump elite. Men, men den stopper ikke her. Der er en anden vigtig del af definitionen, og den er, at populistere, de arbejder for at flytte politik tættere på folkets vilje og længere væk fra elitens særinteresser, så der er altså en ide om at folket er homogent, og at det kan repræsenteres. Og samtidig en ide om at konsensuspolitiken hos forskellige eliter. Det kan være finansielle eliter politiske eliter. Det kan også være medie eliter. Det afhænger lidt af, hvilken form for populisme det er vi taler om, men at de altså de forfølger ikke den brede interesse, men særinteresse.

00:03:15 Vært

Okay.

00:03:16 Simon Cecchin Birk

Det kan være det kan være det er for egen vindings skyld, men det kan jo også være det er nogle lobbyister, nogle store virksomheder, de arbejder for for eksempel. Så der er altså den her ide om at bringe politik tilbage til folket.

00:03:26 Vært

Ja, men, men ligesom styret af en leder.

00:03:30 Simon Cecchin Birk

Jamen, det er jo det er jo så faktisk en af de her ting, som der har været diskuteret enormt meget og altså visse steder i Latinamerika for eksempel, så er der typisk altid en leder, men i Europa er der ikke altid ledere. Det er der heller ikke altid i USA, eller det vil sige der er typisk lederskikkelser. Nu det er sådan, at ved horisontale bevægelser - de tenderer næsten altid til at udvikle sig noget naturligt hierarki. Så selv når der ikke starter med at være en leder, så ligesom i mødet med institutionerne bliver man nødt til at udpege en talsmand eller en talskvinde.

00:03:57 Vært

Vi har snakket en del om, hvad der definerer populisme som ideologi. Men kan du snakke lidt om, hvad der ligesom definerer en populistisk politiker?

Du snakkede lidt om den her høje cigarføring og nogle bestemte træk kan man snakke om det på den måde?

00:04:12 Simon Cecchin Birk

Jamen det kan man jo så netop på en måde og på en måde ikke. Altså man kan ikke trække den så langt og sige at alle populistere de har en ens stil. Det er jo netop også en af grundene til, at jeg starter med at kigge på populisternes ideer af hele den her forskningstradition, som jeg selv følger. Den ligesom starter med at kigge på ideer og betragter populisme som en ideologi. Det er netop fordi altså historisk set når man så kigger også bare i dag, når man kigger på populistere, så vil man ikke finde den samme stil hos alle. Man vil kunne finde en del tilfælde hvor at det ikke passer, hvor man ikke har den her vulgære meget direkte stil, som man så står i kontrast til, sådan den der mere kosmopolitiske raffinerede stil og måske også mere afmålte afholdt stil sådan. Men der er noget om det og Italien så altså der har man Umberto Bossi i dag. Der har man Matteo Salvini. Man har haft en anden politiker som Beppe Grillo, som var stifteren af Movimento 5 Stelle, femstjernebevægelsen. Og at de deler alle sammen den her stil, men så har man altså også andre politikere, som altså den første rigtige formelle leder af femstjernebevægelsen, Luigi Di Maio.

Han gik klædt som en almindelig politiker, og det var meget tydeligt at se at hans drøm, det var at blive en rigtig statsmand, og det der jo så er interessant ved det, det er jo altså, at han har jo stadigvæk den her anti elitære retorik.

Men han er måske en lille smule mere afdæmpet i den måde han taler på. Han er en lille smule mere mådeholdig. Berlusconi han er lidt i mellem, så Berlusconi han har både det her med han taler et sprog, almindelige mennesker kan forstå. Han sætter også mange punktummer. Han har noget som, hvor han minder om sådan den brede befolkning og hvor den brede befolkning kan relatere til ham og så samtidig så har han det her nyrige, altså han går klædt meget eksklusivt for eksempel og han bor meget eksklusivt. Ved 2001 valget, hvor Berlusconi han har været i opposition en gang, og man har dømt ham ude. Man har sagt det var han var kort i regeringen i hvad de 1994 efter sådan et jordskredsvalg i italiensk politik. Så var han i opposition og man talte ligesom sådan om en ørkenvandring, og folk havde lidt dømt ham ude og sådan så kom han så tilbage ved 2001 valget. En af de ting han gjorde, fordi han havde mange innovative træk i hans valgkampagne strategi, og det var at han udgav, simpelthen fordi han også ejede et stort. Hvad hedder det - publishing house

00:06:16 Vært

Et forlag eller ja.

00:16:18 Simon Cecchin Birk

Lige præcis et forlag, og derfor så kunne han udgive sådan i milliontal en bog om sit eget liv. Som hed Una storia italiana, altså en italiensk historie. Og der beskrev han for eksempel, jeg tror kapitlet hed Silvio Berlusconi små hemmeligheder, og der beskrev han hans hobbyer, og der var det for eksempel noget med at tage til, jeg tror det var at tage til Bermuda med hans tætte venner for at meditere, filosofere og læse klassiske værker, og han kunne måske næsten bedre lide fransk musik end italiensk musik. Altså det er ikke uraffineret signaler det her.

Omend man måske skal sige, at der er noget i hans stil, som også vil tendere til at være sådan provokere kosmopolitiske eliter, fordi han har det der nyrige, hvor man måske rammer lidt ved siden af på en måde, eller det bliver lidt vulgært alligevel. Berlusconi rummer ligesom begge sider mens en politiker i Italien som Luigi Di Maio, er mere normal i sin politiske fremtoning.

Men altså når man så kigger på idéerne, så ja, der kan man godt sige, Der er den her kerne af ideer, vi mobiliserer mod folket for at bringe politik tilbage til folket og væk fra eliten og elitens interesser. Det er der. Men Berlusconi i start halvfemserne, der vil have en liberal revolution, Movimento 5 Stelle midt i eurozonen krisen, og vi har altså enormt høje fattigdoms tal. Og hvad hedder det arbejdsløshedstal i Italien. Der vil man altså udbygge Italiens sikkerhedsnet. Det er to meget forskellige visioner, men begge visioner de kommer fra populistiske politikere.

00:07:45 Vært

Det er jo også sådan ret modsigende føler jeg, at hvis man lige snakker om Berlusconi, det der med at man snakker enormt meget til folket og folket skal have stemmen tilbage, mens man selv sidder enormt rig eller sådan. Jeg føler, der er en eller anden diskrepans på en eller anden måde mellem det der med, at folket skal have stemmen tilbage, fordi de har den ikke selv, og de kan ikke tage den selv, som der skal være en stærk leder, der skal hjælpe med at give den tilbage. Er det korrekt forstået?

00:08:04 Simon Cecchin Birk

Sådan er det jo ofte. Sådan er det ikke altid og det er derfor, at jeg ikke nævnte en stærk leder som en del af definitionen på populisme, men det er det ofte, og Berlusconi er et eksempel på det, fordi Berlusconi han kan inkarnere folket i sin person, så det Berlusconi gør det er i folkets interesse og hvis Berlusconi bliver angrebet, så kan han forsvare sig med at det han gør det er i folkets interesse. Og hvis det er at Berlusconi mister magten, så er det ikke bare Berlusconi der mister magten det er også folket der mister magten. Så på den måde, så er det sådan en monarkisk eller en fyrste skikkelse som Berlusconi også er.

00:08:47 Vært

Kan man så sige, kunne du snakke lidt om hvad er *ikke* populisme? For det tænker jeg også er interessant at vide når du snakker rigtig meget om hvad det er, men måske forstår man det også godt, hvis man hører hvad det ikke er.

00:08:54 Simon Cecchin Birk

Jamen altså det er et spørgsmål som jeg er utrolig glad for fordi det det er netop sådan en ting, som måske meget også meget forståeligt man nemt kunne glemme. Hvis man kan skitsere to modpoler hvor den ene er 180 grader vendingen af populisme, og den anden står i kontrast til begge to. Så lad os tage 180 graders spejlbillede af populismen først. Det er elitisme, så elitister vil tendere til at sige, at folket er korrupt og eliten er døde, og derfor skal politik være et udtryk for elitens vilje for eliten ved bedst og folket skal i øvrigt opdrages. Måske skal folket endda have en demokratisk opdragelse ligesom i Italien hvor hvad hedder det efter fascismen. Så en af de ting som de forskellige partier, kristendemokrater og kommunister kunne blive enige om, det var den italienske befolkning skulle have en demokratisk opdragelse, og det er jo meget paternalistisk.

Du har elitisme som altså vender det på hovedet. Det er eliten, der er du i folket, der er korrump. Det er de få der skal bestemme med den grund. Det har vi masser af eksempler på historisk set. Det er der, vi kommer fra, kan man sige. Det er normalen, men så har du også en anden måde ved at forstå politik på, som om man kan forstå politik på den her måde ud fra mange ideologiske perspektiver. Du kan være kristendemokrat. Du kan være socialist, du kan være socialdemokratisk, du kan være Liberal, du kan være konservativ, men du kan stadig have den her grundlæggende set have den her pluralistisk politisk forståelse. Og nu skitser jeg idealet for den. For selvfølgelig er det et ideal, men idealet er, at man anskuer grundlæggende set i stedet for man anskuer politik som eller folket, som har været sådan en homogen masse som populistere tenderer til, så anskuer man altså folket, som bestående af en række forskellige grupper, de her grupper, de er fyldt med individer. Individerne er ofte medlemmer tilknyttet af forskellige grupper, og grupperne har ofte divergerende interesser, og netop fordi der er divergerende interesser, så kommer politik meget til at handle om at formidle og måle imellem de her interesser, så det handler meget om også en dialog imellem og finde et. Så det er mere en pluralistisk måde at forstå politik på. Som ikke har det her godt mod ondt. Man kan også kalde det manikæisk element, som der er i populisme, som selvfølgelig ikke kun populistere, der har det her. Det finder du også andre ideologier, men det er et træk, der virkelig præger populistisk politik og en anden ting man måske også kunne bemærke.

Det er jo netop fordi, at det er det her, det gode mod det onde, så bliver det meget moralsk ideelt set der anskuer pluralister ondskab som noget upersonligt, fordi det det giver netop det giver en anden plads til politisk konkurrence. Netop fordi der er det her, der kan være det her meget deleitimerende element i populistisk ret. Og det skal selvfølgelig siges at pluralister kan have tendens til at svare på populisme med delegitimerende retorik også, og medierne kan have tendens til at køre en hetz mod populistere, som så også er med til, at de kan legitimere populisterne som politiske modstandere, så det kan skabe sådan en negativ dynamik. Og det kender vi fra amerikansk politik. Vi kender det fra italiensk politik, der ofte altså - det er svært at svare på populistisk politik, som ikke populist på en hensigtsmæssig måde.

00:11:45 Vært

Nu har du snakket lidt om det der med det gode mod det onde. Altså, der er jo rigtig mange, der siger det her med at populisme kan være en trussel for demokratiet. Hvordan skal det forstås?

00:11:45 Simon Cecchin Birk

Lad os se jamen altså nu kommer selvfølgelig på, hvordan populisme bliver brugt i den kontekst, nemlig for det kan jo være demagogi og som udgangspunkt kan man jo sige demagogi er jo bare ikke en god ting. Jeg vil sige sådan populisme som jeg har talt om det. Det kan være en trussel for demokratiet, men det kommer an på, hvordan man forstår demokratiet. Så hvis man forstår demokratiet som at være en sammenhængende størrelse, hvor vi har valg. Vi vælger nogle repræsentanter.

Og så vi har frie valg, og vi har nogle repræsentanter, vi har repræsentation. Det er den ene del, den anden del. Det er så at vi har. Vi har forfatninger, som sikrer frihedsrettigheder og at sikre, at vi har en retsstat og sådan også begrænser den magt, der kan udøves, hvis man sidder på regeringsmagten. Man kan se alt det her som en sammenhængende størrelse, som er det moderne demokrati. Jürgen Habermas gør det for eksempel, men så kan man så også se det, og det har populisme forskere tendens til at gøre, så kan man se det som, og hvis man vil læse mere om det, så kan man for eksempel Yascha

Mounk, *The People Against Democracy* for eksempel der er en bog, som også er lidt bredere. Sådan en populær formidler, som også gør. Men der deler man så hvad hedder det der deler man demokrati op i to dele, man deler det op i en demokratisk del. Det repræsentations delen og en Liberal del, og det skal altså ikke forstås som liberalisme. Det er sådan en institutionel Liberal liberalisme kan man sige. Det er jo så hele den her del med, at vi har en forfatning, som sikrer rettigheder og mindretalsbeskyttelse, og hvis man så ser, ser den her sammensatte del ser på demokratiet som sådan sammensat, så vil man så kunne se, at populist tenderer netop, fordi de hævder folkeviljen over alt andet, tenderer til at have meget svært ved at nedskrive en lov, der begrænser folkeviljen. Og så kan man så sige at ja, de har et antagonistisk forhold til det liberale demokrati, den liberale del, men ofte så er det jo også sådan, at populist går ind og så siger der er et område, som er underrepræsenteret.

Eller hvor der muligvis er en underrepræsentation, hvis der er et politisk vakuum. Det er typisk der populist, der træder ind. Det kan være euroskepsis. Det kan være i migrationsspørgsmål i Italien, så er der altså når Berlusconi træder ind i politik, men også Lega Nord, Umberto Bossis parti, der altså de slår sig begge to på neoliberal politik, skattelettelse og hvad det gør staten mindre netop fordi at der er så stor utilfredshed med staten i Norden især og der kan de jo så gå ind og så kan de sige okay der er en efterspørgsel. De så også med til at accentuere den. Det er en dynamik. Det er ikke sådan at der er en efterspørgsel, altså populist også med til at opskalere politiske spørgsmål, og det er mindre klart, og det er svært at gå ind og begynde at måle på præcis hvad der er, hvad og sådan og men mere for at sige, at de kan også og er af mange akademikere også blevet anset, som er gået ud og kunne udfylde demokratiske roller.

Og jeg tror det er nemmere måske for mange herhjemme for eksempel at se det med Bernie Sanders, hvor man kan sige sådan okay. Altså vil vi gerne have det amerikanske samfund bliver lidt mere som det danske, er der sikkert mange danskere, der tænker og forstår de nok, at det vil der sikkert være en meget god ting, ikke?

Men altså igen så og så kan man sige, okay, der er mange fattige i USA. Der er mange sociale problemer der ikke bliver adresseret. Kunne man vælge at sige, at de etablerede politikere som Bernie Sanders kan træde ind med en populistisk appel og prøve at adressere det.

00:14:49 Vært

Det kan jeg godt se. Det er virkelig spændende og vi ikke kunne blive ved med at snakke om det her i meget længere tid, men jeg tror desværre vi er ved at løbe tør, men jeg kunne rigtig godt tænke mig lige at slutte af med at spørge, hvis nu man er blevet totalt hooked på populisme og bare har lyst til at vide mere, hvor ville du så anbefale at man starter henne?

00:15:02 Simon Cecchin Birk

Jamen der er lidt forskellige ting, altså hvis man gerne vil være rigtig akademisk, så kan man søge på The Populist Zeitgeist af Cas Mudde, jeg tror den er fra 2004, som er måske den mest indflydelsesrige artikel om populisme. Den er ret kort og den præsenterer den her definition jeg også har præsenteret og giver lidt sådan en god grundforståelse af hvad populisme er ud fra sådan en ideologisk definition af det, så den kan man Google og den kan man finde, og det er rimelig lige til også hvis man er studerende. For eksempel så er den er ret god, vil jeg sige, så kan man, hvis man gerne vil vide lidt mere, så vil jeg faktisk anbefale at gå til Oxford handbook of, ja et eller andet, de laver sådan nogle A Very Short Introduction. I

hvert fald hedder de, og det er Oxford, der laver dem. De har en om populisme. Den er rigtig fin. For der bliver man introduceret til en række emner, så der kunne man måske også få lidt inspiration. Men der er også en på dansk, som ikke sådan direkte, beskæftiger sig med populisme, men er et studie af en populistisk politiker. Så hvor man også virkelig forstår alt det der er rundt om populisme, og det er hvad hedder det Silvio? Jeg tror den hedder Silvio Berlusconi eller den moderne fyrste og det er Gert Sørensen.

Den er rigtig god og måske en sidste anbefaling kunne være en italiensk serie som er i to sæsoner og første sæson hedder bare 93 og anden sæson hedder 94 og det er der hvor det politiske system bryder sammen i Italien. Den er faktisk ret god ret, spændende, og der er man simpelthen hedder det, der følger man en af Lega Nord's politikere. Og man følger også en person, som er meget tæt på Silvio Berlusconi, og der ser man ligesom altså den her populistiske logik. Også manifestere sig i praksis, altså også i sådan en hverdags valg og måder at tænke på og sådan, og den er ret interessant. Den kan jeg godt anbefale mange at se den. Jeg tror måske at man kan se den på HBO eller sådan.

00:25:36 Vært

Ej, rigtig gode anbefalinger Simon og så vil jeg også bare sige 1000 tak fordi du havde lyst til at være med i dag.

00:25:42 Simon Cecchin Birk

Ja, det var en fornøjelse.

00:25:43 Vært

Ja, i lige måde.

00:26:02 Outro

Du lyttede til Vi elsker eksperter! En podcast produceret på Institut for Engelsk, Germansk og Romansk på Københavns Universitet.